Îsâr hasleti

Hasan Bey: “İhlâs Risâlesinin Üçüncü düsturunda, ‘Eğer ‘Ben sevap kazanayım, bu güzel meseleyi ben söyleyeyim’ arzûnuz varsa, çendan onda bir günah ve zarar yoktur; fakat mabeyninizdeki sırr-ı ihlâsa zarar gelebilir’ bölümünde geçen, ‘fakat mabeyninizdeki sırr-ı ihlâsa zarar gelebilir’ cümlesini açıklar mısınız?”

Şeytan her zaman soldan yaklaşmıyor. Ölçüsü sağlam olanlara, din, iman ve Kur’ân hizmetinde bulunanlara, takvaya, Allah’ın rızasına ve ihlâsa ulaşmaya gayret edenlere, doğru iş yapanlara ve sâlih amel peşinde olanlara şeytan, sûret-i haktan gözükerek, sağdan geliyor.
Bu, dehşetli bir tehlikedir. Çünkü fark edilip tedbir alınmazsa, büyük bir âhiret ameli bile değer olarak sıfıra inebiliyor. Bu açıdan ihlâs bütün âhiret amellerinde en vazgeçilmez şart olarak karşımıza çıkıyor. Peygamber Efendimiz (asm) bundan dolayı uyarıyor ki, “ihlâslı olanlar bile büyük bir tehlike ile karşı karşıya bulunmaktadırlar.”1 Büyük evliya, bu dehşetli tehlikeye karşı hep kendi mesleklerine uygun tedbirler almışlardır.

Bu tehlike ölünceye kadar peşimizi bırakmaz. Tedbir alınmadığında, âhiret ameli namına elde avuçta ne varsa alıp götürür. İşte Bediüzzaman Hazretlerinin İhlâs Risâlesinde önemle işlediği düsturların her birisi şeytana karşı birer çelik zırh ve set hükmündedir. İhlâs Düsturlarına uyduğumuz takdirde Allah’ın izniyle şeytana girecek kapı bırakmamış oluyoruz.

Meselâ, bahsettiğiniz bölümde, en masum bir gerekçe üzerinde şeytanın hangi tarzda gelebileceğine işaret ediliyor. “Ben sevap kazanayım, bu güzel meseleyi ben söyleyeyim” arzusunda bir günah ve zarar yoktur aslında. Fakat bu isteğin altında eğer bir benlik duygusu varsa, bu, insanın amelini şeytana yaklaştırmış oluyor. Şeytanın işletmesi için eline malzeme verilmiş oluyor. Şeytana girebileceği bir kapı açılmış oluyor. Şeytan o kapıdan girip, eline verilen “benlik” malzemesini kullandığı dakikada hırsla peşine düştüğümüz sevaptan da, aşkla yoluna koyulduğumuz hizmetten de elimizde bir şey kalmıyor. İşte Bediüzzaman Hazretleri bu tehlikenin ağına düşmememiz için diyor ki: “En lâtif ve en güzel bir hakikat-i imaniyeyi muhtaç bir Mü’mine bildirmek ki, en masumane, zararsız bir menfaattir; mümkünse, nefsinize bir hodgamlık gelmemek için, istemeyen bir arkadaş ile yaptırmak hoşunuza gitsin.”2

Demek, istemeyen bir arkadaşa bunu yaptırdığımızda, şu kârları elde ediyoruz:

1- Bizim nefsimiz hodgamlık, benlik ve kendini beğenmişlik tehlikesinden kurtuluyor. İçimizde bir benlik duygusu yoksa ne âlâ! Varsa bu tehlikeyi böylece savmış oluyoruz.

2- İstemeyen arkadaşımızın da sevap almasını sağlıyoruz.

3- Arkadaşımızın nefsini kendi nefsimize tercih etmekle Kur'ân'ın önemle önerdiği îsâr hasletini3 yaşama sevabına ulaşıyoruz.

4-Hem "iştirak-i a'mâl-i uhrevî" düsturu ile yani "biz havuzu" düsturu ile, hem bir hayra sebep olduğumuz için, hem de onun sevap almasını gönülden arzu ettiğimiz için biz de kardeşimizin aldığı aynı sevabıâ€"onun sevabı bölünmeden—Allah'ın izniyle alıyoruz.

5- Aramızda ihlâsla bina edilen muhabbet, sevgi, saygı ve uhuvvet kuvvet kazanıyor.

6- İhlâs sırrı zarar görmüyor.

Bilindiği gibi tam ihlâsa muvaffak olmak, bu dîni, dînin sahibi olan Allah'a teslim etmekle, bir kul olarak O'na teslim olmakla ve O'nun yolunda ve önünde kendinden geçmekle başlar. Yani kendimizi mânâ-yı ismiyle değil; mânâ-yı harfiyle tanımlamakla, yani kendimizi müstakil bir isim olarak değil; bir ismi tamamlayan harf olarak görmekle başlar. Kendimizi, bir ismi tamamlayan harf olarak gördüğümüz dakikada benlik dâvâsı biter; "biz olma" şuuru devreye girer. Kendimizi "biz" olarak hissettiğimiz an, şahsî hiçbir kaygımız, ne makam, ne unvan, ne isim, ne resim, hiçbir derdimiz kalmaz. Benlik handikabını böylece aşabildiğimiz ölçüde, kendimizi "biz" havuzuna atmamız, "biz" havuzunda erimemiz, "biz" havuzunda kendimizden geçmemiz mümkün olur. Tam ihlâsa muvaffak olmanın en kolay ve en sağlıklı yolu da, işte bu "biz" havuzunu kavramaktan geçer. Çünkü burada bütün şeref "biz"e aittir, bütün şân havuzdaki herkesindir, bütün kıymet bütün fertlerindir, bütün başarı içinde eridiğin sosyal yapının bünyesinin harcıdır!

Bedîüzzaman Hazretlerinin bizzat kendisinin benliğini dâvâsı içinde erittiğini ve sahip olduğu şeref ve makamı, içinde bulunduğu sosyal yapı ile paylaştığını, böylece davranışlarıyla, sözleriyle ve hayatıyla, tam ihlâsa muvaffak oluşun çağdaş bir modelini teşkil ettiğini görüyoruz. "Ben de sizin bu ders-i Kur'âniye'de bir ders arkadaşınızım… Ben makam sahibi değilim."4; "Nurdaki ihlâsı bozmamak için, uhrevî makâmât dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur biliyorum"5 ifadeleriyle Bedîüzzaman, tam ihlâsı yakalamanın ve muhafaza etmenin en tehlikesiz yolunun kendi nefsini bu yolda toprak bilmekten, vücudunu Yaratıcısına feda etmekten ve benliğini "biz havuzunda" eritmekten geçtiğini gösteriyor.

Dipnotlar:

1- Keşfü’l-Hafâ, 2/312

2- Lem’alar, s. 166

3- Haşir Sûresi: 9

4- Emirdağ Lâhikası, s. 367

5- A.g.e., s. 233